

PRIIMTI TEKSTAI

P9_TA(2022)0354

Komisijos atliktos 15 punktų veiksmų plano dėl prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros rezultatai

2022 m. spalio 6 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos atliktos 15 punktų veiksmų plano dėl prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros rezultatų (2022/2692(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2018 m. vasario 26 d. Komisijos neoficialų dokumentą „Grįžtamoji informacija ir tolesnės galimybės gerinti prekybos ir darnaus vystymosi skyrių ES laisvosios prekybos susitarimuose įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą“ (toliau – 15 punktų veiksmų planas),
- atsižvelgdamas 2022 m. birželio 22 d. Komisijos komunikatą „Prekybos partnersčių galia: drauge siekti žaliosios ir teisingos ekonomikos augimo“ (COM(2022)0409) (toliau – Prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros komunikatas),
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.,
- atsižvelgdamas į pagrindines Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijas,
- atsižvelgdamas į TDO trišalę deklaraciją dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika (toliau – Deklaracija dėl daugiašalių įmonių),
- atsižvelgdamas į JT bendrąją klimato kaitos konvenciją, įskaitant 2015 m. Paryžiaus susitarimą,
- atsižvelgdamas į JT Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos vertinimo ataskaitas,
- atsižvelgdamas į 1992 m. Biologinės įvairovės konvenciją ir jos protokolus,
- atsižvelgdamas į 1975 m. Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019)0640),
- atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020)0380),
- atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 23 d. Komisijos komunikatą dėl deramo darbo visame

pasulyje siekiant visuotinės teisingos pertvarkos ir tvaraus ekonomikos atsigavimo (COM(2022)0066),

- atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020)0381),
- atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl ES prekybos politikos peržiūros¹ ir į 2021 m. vasario 18 d. Komisijos komunikatą „Prekybos politikos peržiūra. Atvira, tvari ir ryžtinga prekybos politika“ (COM(2021)0066),
- atsižvelgdamas į 2018 m. sausio 16 d. Tarptautinės prekybos komiteto klausimą Komisijai dėl prekybos ir darnaus vystymosi skyrių ES prekybos susitarimuose (O-000098/2017 – B8-0617/2017),
- atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 8 d. Nyderlandų ir Prancūzijos neoficialų dokumentą dėl prekybos, socialinio ir ekonominio poveikio bei darnaus vystymosi,
- atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 17 d. rezoliuciją dėl 2021 m. metinės ataskaitos dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje²,
- atsižvelgdamas į 2018 m. kovo 13 d. rezoliuciją dėl lyčių lygybės ES prekybos susitarimuose³,
- atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 25 d. paskelbtą Trečiąjį ES lyčių lygybės veiksmų planą (JOIN(2020)0017) ir į 2022 m. kovo 10 d. Parlamento rezoliuciją šiuo klausimu⁴,
- atsižvelgdamas į Komisijos metines ES prekybos susitarimų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo ataskaitas,
- atsižvelgdamas į 2021 m. spalio 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „Naujos kartos prekyba ir darnus vystymasis. 15 punktų veiksmų plano peržiūra“,
- atsižvelgdamas į 2021 m. spalio mėn. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto neoficialų dokumentą „ES vietos patarėjų grupių dėl prekybos veiklos stiprinimas ir tobulinimas“,
- atsižvelgdamas į 2017 m. paskelbtą TDO ir Komisijos vadovą dėl darbo nuostatų prekybos ir investicijų susitarimuose vertinimo,
- atsižvelgdamas į 2019 m. paskelbtą ES ir Ekvadoro prekybos susitarimo skyriaus dėl prekybos ir darnaus vystymosi įgyvendinimo vadovą,
- atsižvelgdamas į 2022 m. gegužės mėn. ataskaitą dėl galutinių Konferencijos dėl Europos ateities rezultatų, ypač į joje pateikto 19 pasiūlymo 4 punktą,
- atsižvelgdamas į klausimą Komisijai dėl Komisijos atliktos 15 punktų veiksmų plano

¹ OL C 425, 2021 10 20, p. 155.

² OL C 342, 2022 9 6, p. 191.

³ OL C 162, 2019 5 10, p. 9.

⁴ OL C 347, 2022 9 9, p. 150.

dėl prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros rezultatų (O-000029/2022 – B9-0021/2022),

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 2 dalį,
 - atsižvelgdamas į Tarptautinės prekybos pasiūlymą dėl rezoliucijos,
- A. kadangi ES yra įsipareigojusi užtikrinti atvirą ir taisyklėmis grindžiamą prekybos sistemą, kuri būtų sąžininga, įtrauki ir tvari; kadangi ES prekybos politika yra svarbi geoekonominė priemonė; kadangi pozityvi ir iniciatyvi prekybos darbotvarkė yra labai svarbi Europos ekonomikos klestėjimui, konkurencingumui, inovacijoms ir naujų aukštos kokybės darbo vietų kūrimui užtikrinti;
- B. kadangi ES, didžiausias pasaulyje prekybos blokas, turi unikalią galimybę pasauliniu mastu ir dvišaliu pagrindu bendradarbiauti bei imtis veiksmų su šalimis partnerėmis, kad vykdant prekybos politiką ir įgyvendinant prekybos susitarimus būtų labiau laikomasi tarptautinių darbo standartų ir aplinkos apsaugos taisyklių;
- C. kadangi į visus šiuolaikinius ES prekybos susitarimus įtraukti prekybos ir darnaus vystymosi skyriai; kadangi nuo 2018 m. jų įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas grindžiamas 15 punktų veiksmų planu; kadangi Parlamentas sistemingai ragino gerinti prekybos ir darnaus vystymosi skyrių įgyvendinimą ir veiksmingą vykdymo užtikrinimą ir suteikti galimybę kraštutiniu atveju taikyti sankcijas;
- D. kadangi 2021 m. birželio mėn. Komisija pradėjo išsamią 15 punktų veiksmų plano dėl prekybos ir darnaus vystymosi peržiūrą, siekdama stiprinti visų prekybos susitarimų pajėgumą bendradarbiaujant su prekybos partneriais remti tvarią prekybą;
- E. kadangi ES, įgyvendindama prekybos politiką ir išorės veiksmus bei kartu su Parlamentu vykdydama teisėkūros veiklą ir pasitelkdama parlamentinę diplomatiją, įtvirtino idėją, kad žmogaus teisių, aplinkos, darbo ir socialinio vystymosi sričių sąlygos, kuriomis gaminamos prekės ir teikiamos paslaugos, yra tokios pat svarbios kaip ir pati prekyba šiomis prekėmis ir šios paslaugos;
1. palankiai vertina tai, kad paskelbti prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros rezultatai; pabrėžia, kad Parlamentas jau seniai prašo atlikti išsamią peržiūrą ir daugiau dėmesio skirti prekybos ir darnaus vystymosi skyrių įgyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui; atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija nustatė, jog yra galimybių tobulinti šešis politikos prioritetus;
 2. su pasitenkinimu atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą sustiprinti prekybos ir darnaus vystymosi skyrius kaip bendradarbiavimo priemones ir pasinaudoti ankstyva trūkumų analize siekiant nustatyti konkrečioms šalims skirtus įgyvendinimo prioritetus dalyvaujant pilietinei visuomenei; pažymi, kad nustatant įgyvendinimo spragas turėtų būti konsultuojamasi su TDO, JT aplinkos programa ir atsižvelgiama į daugiašalius aplinkos susitarimus; mano, kad išsamūs, per nustatytą laiką įvykdytini įgyvendinimo planai yra naudinga priemonė pageidaujamiems rezultatams pasiekti;
 3. pakartoja, kad prieš pradėdant derybas dėl naujų laisvosios prekybos susitarimų (LPS) reikia atlikti išsamų tyrimą taikymo sričiai apibrėžti; ragina Komisiją į šį tyrimą taikymo sričiai apibrėžti įtraukti su prekybos ir darnaus vystymosi skyriumi susijusį turinį;

4. remia Komisijos planą racionalizuoti tvarumą visuose laisvosios prekybos susitarimuose, siekiant prisidėti prie neutralaus anglies dioksido poveikio ekonomikos, ir teikti pirmenybę aplinkosaugos prekių ir paslaugų patekimui į rinką, taip pat galimybei gauti žaliavų ir energetikos prekių, kurios yra būtinos neutralaus anglies dioksido poveikio ekonomikos veikimui, su sąlyga, kad jomis prekiaujant būtų atsižvelgiama į tvarią praktiką ir nedaromas neigiamas poveikis žmogaus teisėms, darbo teisėms ir aplinkai ES nepriklausančiose šalyse, taip pat laikomasi JT laisvo, išankstinio ir informacija grindžiamo sutikimo principo; ragina atlikti išsamius poveikio darniam vystymuisi vertinimus, kad būtų nustatytos ne vien tik į prekybos ir darnaus vystymosi skyrius įrašytos nuostatos, kurios atveria galimybes siekiant tvarumo tikslų arba kurios gali kelti šios srities sunkumų;
5. primena, kad Parlamentas paragino stiprinti ES delegacijų vaidmenį stebint, kaip įgyvendinami prekybos ir darnaus vystymosi įsipareigojimai; ragina šiuo tikslu skirti pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių ES delegacijoms ir supaprastinti visų Komisijos tarnybų darbą siekiant užtikrinti tinkamą dalyvavimą sprendžiant su prekyba susijusius tvarumo klausimus, taip pat koordinuoti ir vykdyti gebėjimų stiprinimo programas, kad būtų skatinamas darnus vystymasis; ragina Komisiją ir valstybes nares kuo geriau pasinaudoti Europos komandos požiūriu siekiant užtikrinti koordinavimą ir nuoseklumą bendradarbiaujant su šalimis partnerėmis su prekyba susijusiais tvarumo klausimais;
6. palankiai vertina tai, kad sukurta už prekybos taisyklių laikymosi užtikrinimą atsakingo vyriausiojo pareigūno pareigybė ir pertvarkyta viena bendra priemonė, nes tai svarbūs žingsniai siekiant sustiprinti prekybos ir darnaus vystymosi įsipareigojimų įgyvendinimą; primena Komisijos įsipareigojimą įtariamiesiems prekybos ir darnaus vystymosi nuostatų pažeidimams skirti tiek pat dėmesio, kiek įtariamiesiems patekimo į rinką įsipareigojimų pažeidimams; pažymi, kad iki šiol per vieną bendrą priemonę pateiktas tik vienas skundas, susijęs su prekybos ir darnaus vystymosi pažeidimais; pabrėžia, kad svarbu į būsimus prekybos ir darnaus vystymosi skyrius įtraukti aiškius ir tikslius įsipareigojimus;
7. remia tvirtesnę struktūrizuotą vietos patarėjų grupių vaidmenį visais prekybos susitarimų gyvavimo ciklo etapais ir primygtinai ragina joms numatyti stebėsenos vaidmenį, susijusį su konkrečiu visų LPS tvarumui poveikį darančių klausimų įgyvendinimu, įskaitant įgyvendinimo veiksmų gairių priežiūrą; ragina vietos patarėjų grupėms skirti pakankamai finansinių išteklių ir techninės pagalbos, kad jos galėtų tinkamai atlikti savo užduotis; pabrėžia, kad Parlamento Tarptautinės prekybos (INTA) komitetas įsipareigojo rengti kasmetines diskusijas su vietos patarėjų grupių atstovais; mano, kad glaudesni Parlamento stebėsenos grupių ir nuolatinių pranešėjų bei vietos patarėjų grupių ryšiai yra labai naudingi abiem pusėms; ragina šalyse partnerėse ir regionuose partneriuose taip pat įsteigti veikiančias vietos patarėjų grupes, atsižvelgiant į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto rekomendacijas ir ES vietos patarėjų grupių nuomones; palankiai vertina tai, kad vietos patarėjų grupės taip pat gali teikti kolektyvinius skundus ir kad ES įsikūręs skundo pateikėjas gali išsakyti šalyje partnerėje esančio subjekto susirūpinimą dėl prekybos ir darnaus vystymosi; ragina Komisiją užtikrinti, kad kolektyvinius skundus galėtų teikti ne tik vietos patarėjų grupės, bet ir pilietinės visuomenės organizacijos;
8. pabrėžia, kad toliau derinant prekybos ir darnaus vystymosi vykdymo užtikrinimą su bendra skirtingų valstybių ginčų sprendimo tvarka bei atitikties etapo taikymą išplečiant ir ginčams pagal prekybos ir darnaus vystymosi skyrius, bus geriau įgyvendinamos

ekspertų grupės ataskaitose pateiktos rekomendacijos ir užtikrinamas jų vykdymas; laikosi nuomonės, kad nacionaliniu lygmeniu nustatyti įpareigojantys veiksmai, kaip apčiuopiami Paryžiaus susitarimo šalių įsipareigojimai, turėtų būti esminis veiksnys vertinant, ar buvo pažeistas Paryžiaus susitarimas; ragina už tokius ginčus atsakingus arbitražo teismus turėti įrodytos patirties atitinkamose srityse;

9. pabrėžia, kad svarbu atlikti visų LPS nuostatų poveikio aplinkai ir socialinio poveikio *ex post* vertinimus ir peržiūrėti prekybos ir darnaus vystymosi nuostatų veiksmingumą;
10. palankiai vertina tai, kad į baigiamąjį dokumentą įtrauktas ilgalaikis Parlamento raginimas taikyti prekybos sankcijas kaip kraštutinę priemonę sunkių prekybos ir darnaus vystymosi srities įsipareigojimų, t. y. TDO pagrindinių principų ir teisių darbe, nesilaikymo ir esminių Paryžiaus susitarimo pažeidimų atvejais; tikisi, kad 2022 m. gruodžio mėn. vyksiančioje 15-ojoje Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje bus įvykdytos sąlygos, kad konvencija būtų vykdoma, kaip numatyta Prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros komunikate;
11. pažymi, kad Komisija nepateikė pavyzdinio darnaus vystymosi nuostatų skyriaus, tačiau pripažįsta, kad visi Prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros komunikato elementai turi būti parengti individualiai atsižvelgiant į konkretų prekybos partnerį;
12. tikisi, kad prekybos ir darnaus vystymosi 15 punktų veiksmų plano peržiūros rezultatų principai bus atspindėti visuose ES prekybos susitarimuose, dėl kurių deramasi, ir būsimuose prekybos susitarimuose, pateiktuose Parlamentui siekiant gauti jo pritarimą, taip pat modernizuojant visus galiojančius laisvosios prekybos susitarimus, taikant specialias į galiojančius susitarimus įtrauktas peržiūros nuostatas arba kitas atitinkamas procedūras;
13. mano, kad prekybos ir darnaus vystymosi peržiūros rezultatai yra svarbus žingsnis siekiant užtikrinti, kad prekybos susitarimai atitiktų ilgalaikius Parlamento reikalavimus ir pilietinės visuomenės bei piliečių lūkesčius, kartu užtikrinant, kad ES prekybos susitarimai išliktų partneriams patrauklus derybų objektas;
14. tebėra įsipareigojęs nuolat intensyvinti parlamentinį darbą tikrinant prekybos ir darnaus vystymosi įsipareigojimus ir jų įgyvendinimą per visą prekybos susitarimų gyvavimo ciklą, be kita ko, pasitelkiant tikslines stebėsenos grupes, specialias Europos Parlamento parlamentines misijas ir galimus jungtinius parlamentinės stebėsenos komitetus su šalimis partnerėmis; prašo Komisijos per INTA komitetą arba tikslines stebėsenos grupes periodiškai pranešti Parlamentui apie padarytą pažangą, susijusią su prekybos ir darnaus vystymosi įsipareigojimais, ir apie tai, kaip šalys partnerės juos įgyvendina;
15. pabrėžia, jog siekiant, kad prekybos susitarimais sukurtos ekonominės galimybės būtų naudingos ir moterims, ir vyrams, lyčių aspektas turi būti integruotas į visą procesą – nuo poveikio tvarumui vertinimo iki įgyvendinimo, be kita ko, įrašant specialius skyrius dėl lyčių lygybės;
16. pakartoja, kad, kaip nurodyta prekybos politikos peržiūroje, į visus būsimus ES LPS turėtų būti įtrauktas skyrius dėl tvarių maisto sistemų, kuris būtų susietas su darnaus vystymosi įsipareigojimų skyriumi;
17. pabrėžia, kad ES, kaip didžiausias pasaulyje prekybos blokas, turi imtis plataus užmojo su Pasaulio prekybos organizacija suderinamų pastangų kurdamą papildomas

autonomines priemonės, kuriomis būtų remiami pasauliniai klimato politikos veiksmai, kova su biologinės įvairovės nykimu ir miškų naikinimu, gerinama gyvūnų gerovė, nustatomos įmonių tvarumo, išsamaus patikrinimo ir priverstinio darbo taisyklės, skatinama žiedinė ekonomika ir perėjimas prie žaliosios energijos ir užtikrinamas deramas darbas visame pasaulyje, ir ragina savo prekybos partnerius jų laikytis pasitelkiant dialogą ir muitų tarifų lengvatas; ragina Komisiją pasitelkti prekybos ir darnaus vystymosi skyrius siekiant skatinti ratifikuoti TDO konvencijas, įtrauktas į Deklaraciją dėl daugiašalių įmonių;

18. pabrėžia, kad daugiašaliai veiksmai yra geriausias būdas pasiekti visuotinį perėjimą prie neutralaus anglies dioksido poveikio bei įtraukios ir tvarios ekonomikos, kurioje būtų gerbiamos darbuotojų teisės, ir primygtinai ragina ES suintensyvinti savo darbą šiuo tikslu daugiašaliu lygmeniu, visų pirma Pasaulio prekybos organizacijoje, ir skatinant glaudesnę bendradarbiavimą su TDO, JT aplinkos programa ir daugiašalių aplinkos susitarimų srityje;
19. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Tarptautinei darbo organizacijai, Jungtinių Tautų aplinkos programai ir daugiašalių aplinkos susitarimų šalims.